

17. oktober 2017
Sagsnr. NMK-503-00127
KlageID: 99781
ASN-NH

AFGØRELSE

i sag om lovliggørende dispensation fra fortidsmindebeskyttelseslinjen til en tilbygning på Fårup Plantagevej 9 i Randers Kommune

Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse efter naturbeskyttelseslovens¹ § 65, stk. 2, jf. § 18, stk. 1 (fortidsmindebeskyttelseslinje).

Miljø- og Fødevareklagenævnet ændrer afgørelse fra Randers Kommune af 12. april 2016 om lovliggørende dispensation til en tilbygning på matr. nr. 2c Fårup By, Fårup, beliggende Plantagevej 9, 8990 Fårup, Randers Kommune, til et afslag.

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. § 17 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet². Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder, jf. naturbeskyttelseslovens § 88, stk. 1

Afgørelsen er truffet af nævnet, jf. § 1 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, der i overensstemmelse med naturbeskyttelseslovens § 78, stk. 1, har behandlet sagen i den læge afdeling, jf. § 3, stk. 1, nr. 9, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

**MILJØ- OG
FØDEVAREKLAGENÆVNET**

Toldboden 2
8800 Viborg

Tlf. 72 40 56 00
CVR nr. 37795526
EAN nr. 5798000026070
nmkn@naevneneshus.dk
www.naevneneshus.dk

¹ Lovbekendtgørelse nr. 934 af 27. juni 2017 om naturbeskyttelse

² Lov nr. 1715 af 27. december 2016 om Miljø- og Fødevareklagenævnet

Klagen til Miljø- og Fødevarerklagenævnet

Afgørelsen er påklaget til Natur- og Miljøklagenævnet af Danmarks Naturfredningsforening.

Sagen er pr. 1. februar 2017 overført til Miljø- og Fødevarerklagenævnet, jf. lov om Miljø- og Fødevarerklagenævnet § 24, stk. 6.

Klager har navnlig gjort gældende, at den lovligt etablerede udhusbebyggelse på 362 m², evt. med ombygning, er tilstrækkelig til at rumme rimelige aktiviteter på ejendommen. Det er endvidere klagers opfattelse, at hverken kommunen eller ansøger har anført en begrundelse for, at flyene ikke kan placeres et andet sted nær flyvepladsen.

Sagens oplysninger

Sagen omhandler dispensation til lovliggørelse af en tilbygning med et halvtag på 117 m² inden for fortidsmindebeskyttelseslinjen til en gravhøj.

Historik

I forbindelse med en forespørgsel om solceller i 2012 på ejendommen konstaterede Randers Kommune, at der var etableret en række anlæg inden for fortidsmindebeskyttelseslinjen. Ejendommens ejer anmodede på den baggrund om lovliggørende dispensation til en tilbygning med et halvtag på 140 m² samt en række andre forhold. Efter behandling i kommunens teknik- og miljøudvalg meddelte kommunen den 26. september 2014 afslag på dispensation.

Natur- og Miljøklagenævnet stadfæstede efter klage den 28. september 2015³ kommunens afgørelse om blandt andet tilbygningen med halvtaget på 140 m². Nævnet henviste til, at der ikke var grundlag for at tilsidesætte kommunens vurdering. Nævnet lagde vægt på, at tilbygningen påvirker oplevelsen af fortidsmindet som landskabelement, ligesom indsynet til og udsynet fra fortidsmindet påvirkes. Nævnet lagde desuden vægt på den restriktive praksis inden for fortidsmindebeskyttelseslinjen, og at en dispensation vil kunne få betydning i lignende sager, og dermed skabe præcedens i strid med beskyttelsens formål.

Ansøgningen

Ansøger har den 9. december 2015 anmodet om lovliggørende dispensation til en tilbygning med et halvtag på 117 m² på ejendommen, således at halvtaget, som i 2010 blev ulovligt opført, reduceres fra 140 m² til 117m². Tilbygningen ønskes etableret som en lukket bygning, med en skydeport som kan åbne mod syd, og en fast betonmur mod vest.

Det fremgår af ansøgningsmaterialet, at skydeporten skal køre på skinner i top og bund og beklædes med stålplader i en farve, der falder naturligt ind med de øvrige bygninger. Betonmuren hvidkalkes i lighed med faca-

³ NMK-503-00099.

den på den eksisterende sydlige driftsbygning. Tilbygningen ønskes etableret med ca. samme bredde som stakladen, med undtagelse af skydeporten, der vil være ca. 30 cm bredere. Den sydligste øvre kant af halvtaget på tilbygningen vil efter ombygning være 3,10 meter, og herfra skråne svagt opad mod den sydlige driftsbygning, hvor det vil overlape taget på driftsbygningen.

Arealet, hvor tilbygningen ønskes lovliggjort, ligger inden for et område, der er omfattet af fortidsmindebeskyttelseslinjen. Fortidsmindet er en gravhøj.

Det fremgår af Slots- og Kulturstyrelsens hjemmeside ”Fund og Fortidsminder”⁴, at fortidsminde nr. 181259 er en rundhøj fra oldtiden. Ved besigtigelsen, foretaget af National Museet i 1948, beskrives gravhøjen, som en ret anselig græs- og lyngklædt høj, beliggende i ager, med målene 2,25 x 16 meter. Videre beskrives, at foden er ubetydeligt afpløjet i syd og vest, at der er en større, bred beskadigelse fra øst, spor af gammel gravning i vestsiden, og at der i toppens nordlige halvdel er tre tilgroede småhuller.

Gravhøjen er placeret i Mariagerfjord Kommune, og ejendommen gennemskæres af kommunegrænsen. Det fremgår af både kommunens og klagers beskrivelser, at gravhøjen er markant beliggende og fremstår velplejet og med en bevoksning af græs og lyng. Gravhøjen er hovedsageligt synlig fra syd og vest fra hovedvejen og Fårup Plantagevej. Den korteste afstand fra gravhøjen til tilbygningen er ca. 61 meter.

Kommunens behandling af sagen

Kommunens teknik- og miljøudvalg har behandlet sagen på et møde den 17. marts 2016.

Af indstillingsnotatet fremgår, at forvaltningen har indstillet, at Miljø- og Teknikudvalget meddeler afslag på lovliggørelse af tilbygningen, idet denne, uanset reduktionen af halvtaget fra 140 m² til 117 m² stadig udgør en markant tilbygning, som øger den samlede bygningsmasse betragteligt og derfor fortsat vil påvirke indsynet til gravhøjen fra offentlig vej, og som følge heraf væsentligt forringe gravhøjens værdi som fritstående landskabelement. Det fremgår endvidere af indstillingen, at en dispensation vil skabe en uheldig præcedensvirkning, og at der ikke foreligger et særligt tilfælde, der berettiger en dispensation.

Forvaltningen har vurderet, at en tilbygning på den nordlige side af den eksisterende driftsbygning vil kunne opnå en dispensation, da denne placering ikke vurderes at kunne påvirke landskabsoplevelsen af fortidsmindet.

⁴ <http://www.kulturarv.dk/fundogfortidsminder/Lokalitet/45877/>

Ansøger har i et hørings svar i forbindelse med udvalgsbehandlingen bemærket, at bygningen ikke skæmmer ind- og udsyn til og fra gravhøjen, og navnlig ikke i sommerhalvåret, hvor de omkringliggende marker er tilsået med afgrøder, som forhindrer indsigt til gravhøjen på strækninger af Fårup Plantagevej. Endvidere har ansøger bemærket, at indsynet til gravhøjen er fra en stærkt befærdet vej, hvor forbipasserende ikke, på grund af trafikken, har mulighed for at rette opmærksomheden mod gravhøjen.

Ansøger har oplyst, at der på ejendommen foregår flyveundervisning, og at det derfor er vigtigt, at flyene kan opbevares på ejendommen. Ansøger har henvist til, at tilbygningen erstatter tidligere bebyggelse på samme placering, hvorfor de arkæologiske lag ikke ødelægges. Ansøger har anført, at bygningen ikke kan placeres uden for fortidsmindebeskyttelseslinjen, hvilket må tale for dispensation. Ansøger har henvist til, at den del af grunden, der er placeret mere end 100 meter fra gravhøjen er meget lille, og placeret foran huset ud mod vejen, hvilket ville gøre opbevaringen af fly, maskiner mv. problematisk. Desuden har ansøger anført, at bygningen af hensyn til dens anvendelse ikke kan være mindre end ansøgt. Ansøger har desuden anført, at der er tale om et "særligt tilfælde", idet befolkningens rekreative interesser tilgodeses, da ejendommen anvendes til flyveundervisning i ultralette fly.

Der var stemmelighed i udvalget, da ét medlem undlod at stemme. På begæring af ét medlem blev sagen via Økonomiudvalget sendt til behandling i byrådet.

Byrådet har den 4. april 2016 fulgt Økonomiudvalgets indstilling om at meddele dispensation til tilbygningen.

Afgørelsen

Randers Kommune har på baggrund af byrådets beslutning truffet afgørelse om dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 18 til en tilbygning med et halvtag på 117 m².

Dispensationen er givet med vilkår om:

- 1) at taget skal have en farve der minder om taget på eksisterende bygninger set fra afstand, dvs. en mat grå, mørkegrå eller sort farve, og
- 2) at skydeporten og træværket på den østlige side af tilbygningen, som kan ses fra Fårup Plantagevej, skal males og holdes i samme farve som farven på siden af stakladen.

Det fremgår videre af afgørelsen, at det ansøgte er placeret ca. 2,8 kilometer fra Natura 2000-område nr. 30. Dels som følge af afstanden og dels som følge af karakteren af det ansøgte, vurderes det ansøgte hverken i sig selv eller i forbindelse med andre projekter at få en negativ effekt på de af Natura 2000 omfattede arter eller naturtyper. Det fremgår endvidere

af afgørelsen, at kommunen har vurderet, at tilbygningen ikke ødelægger raste- eller yngleområder for padder, odder, flagermus eller andre arter der er beskyttet efter habitatdirektivets bilag IV.

Kommunen har ved afgørelsen lagt vægt på:

- 1) at fortidsmindets værdi som landskabselement ikke ændres, herunder at der ikke forekommer væsentlige påvirkninger af indsigt til og udsigt fra gravhøjen, da der allerede eksisterer væsentligt lovlig byggeri på området.
- 2) at tilbygningen ikke placeres synligt nærmere fortidsmindet, end det eksisterende byggeri.
- 3) at tilbygningen vil fremstå som en integreret del af det samlede bygningskompleks og ikke påkalde sig væsentlig visuel opmærksomhed ved indsyn til gravhøjen fra Fårup Plantagevej eller ved udsyn fra gravhøjen i retning mod tilbygningen.
- 4) at det ansøgte ikke vurderes at stride imod naturbeskyttelseslovens § 18 og habitatbekendtgørelsens §§ 7 og 11.
- 5) at ejendommen er udgangspunkt for uddannelse af piloter til ultralette fly, og muligheden for at medlemmerne af flyveklubben kan opbevare flyet i tilbygningen.

Klagen

Klager har bl.a. henvist til Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse af 28. september 2015 og bemærket, at gravhøjen, der er velplejet og bevokset af græs og lyng, er markant beliggende, og primært synlig fra syd og vest fra hovedvejen og fra Fårup Plantagevej.

Klager har bemærket, at den lovligt etablerede udhusbebyggelse på 362 m² på ejendommen, evt. med ombygning, er tilstrækkelig til at rumme rimelige aktiviteter på ejendommen, hvorfor der ikke er grundlag for at tillade yderligere byggeri på ejendommen. Klager har endvidere bemærket, at hverken kommunen eller klager har klarlagt, hvorfor de mener, at den eksisterende bebyggelse, med eller uden ombygning, ikke kan rumme ultralette fly, eller hvorfor det er et problem, at finde plads til fly tilsvarende nær eller nærmere flyvepladsen.

Miljø- og Fødevarerklagenævnets bemærkninger og afgørelse

I Miljø- og Fødevarerklagenævnets behandling af sagen har deltaget: Thomas Steensen (formand), Pelle Andersen-Harild, Norman Cleaver, Knud Mathiesen, Henrik Twilhøj og Jens Vibjerg.

Efter naturbeskyttelseslovens § 18, stk. 1, må der ikke foretages ændring i tilstanden af arealet inden for 100 meter fra fortidsminder (fortidsmindebeskyttelseslinjen), der er beskyttet efter bestemmelserne i museumsloven. Der må ikke etableres hegn, placeres campingvogne og lignende.

Naturbeskyttelseslovens § 18, stk. 1, er en forbudsbestemmelse, der suppleres af en række undtagelser i stk. 2 og stk. 3.

Formålet med fortidsmindebeskyttelseslinjen er at sikre fortidsmindernes værdi som landskabslementer. Både den generelle betydning af fortidsminderne i landskabsbilledet, indsyn til og udsyn fra fortidsminderne skal sikres med bestemmelsen. Samtidig skal bestemmelsen sikre de arkæologiske lag i området omkring fortidsminderne, idet der ofte er særlig mange kulturhistoriske levn i områderne tæt ved de fredede fortidsminder.

Kommunen kan i særlige tilfælde meddele dispensation fra forbuddet mod tilstandsændringer, jf. naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 2. I overensstemmelse med bestemmelsens ordlyd er praksis meget restriktiv.

Efter Miljø- og Fødevarerklagenævnets opfattelse er den ansøgte bebyggelse ikke omfattet af en undtagelse fra forbuddet i § 18, stk. 1.

Beskyttelseszoner omkring fortidsminder administreres i praksis meget restriktivt. I vurderingen af, om der i den konkrete sag foreligger et sådant særligt tilfælde, at der kan meddeles dispensation, indgår en konkret bedømmelse af det ansøgte påvirkning af det beskyttede fortidsminde, jf. kravet i naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 2, hvorefter der alene kan meddeles dispensation i ”særlige tilfælde”.

Et flertal på 4 af nævnets medlemmer finder efter en konkret vurdering, at der ikke foreligger sådanne særlige forhold, som kan begrunde dispensation.

Der er ved vurderingen heraf lagt vægt på, at tilbygningen efter flertallets opfattelse vil påvirke indsynet til og udsynet fra gravhøjen, og dermed forstyrre oplevelsen af gravhøjen som landskabslement. Der er endvidere lagt vægt på, at tilbygningen er placeret nærmere gravhøjen, end den øvrige bebyggelse, og derved – uanset dens placering i forlængelse af øvrig bebyggelse - vil påvirke området omkring den mere massivt. Hertil kommer, at der på trods af reduktionen af tilbygningens halvtag fra 140 m² til 117m², stadig er tale om en markant tilbygning, der skæmmer indsynet til og udsynet fra gravhøjen yderligere end de eksisterende udhusbbygninger.

Det af ansøger anførte forhold, angående den begrænsede indsigt til fortidsmindet, grundet de omkringliggende markers vækst i sommerhalvåret, samt forbipasserendes begrænsede muligheder for at se fortidsmindet under kørsel på vejen, er ikke forhold, der kan tillægges betydning ved vurderingen af, hvorvidt der kan meddeles dispensation fra fortidsmindebeskyttelseslinjen.

Det forhold, at bibeholdelsen af tilbygningen inden for beskyttelseslinjen forbedrer forholdene for flyveklubben på ejendommen, og dermed tjener et rekreativt formål, er ikke tilstrækkeligt tungtvejende til at opveje de landskabelige og naturmæssige hensyn til det velbevarede fortidsminde.

Efter praksis har det også betydning, om en dispensation kan medføre præcedens i strid med formålet med forbuddet. I vurderingen af den enkelte sag indgår derfor overvejelser om, hvilken betydning en dispensation kan få for fremtidige sager. Hvis der meddeles dispensation, skal andre lignende sager som udgangspunkt behandles på samme måde. Efter praksis vejer den generelle beskyttelsesinteresse tungt, uanset at den enkelte sag kan have begrænset betydning. Flertallet vurderer, at det kan få betydning for præcedens i andre sager, såfremt der gives dispensation i denne sag.

Mindretallet (Jens Vibjerg og Knud Mathiesen) finder, at der foreligger sådanne særlige tilfælde, som kan begrunde dispensation.

Mindretallet har lagt vægt på, at tilbygningen – henset til placeringen i indhakked mellem 2 andre bygninger - fremstår bagatelagtig i forhold til den øvrige bebyggelse og gravhøjen. Tilbygningen påvirker således ikke oplevelsen af gravhøjen som landskabelement negativt.

Der træffes afgørelse efter stemmeflertallet.

Miljø- og Fødevareklagenævnet ændrer Randers Kommunes afgørelse af 12. april 2016 om lovliggørende dispensation til en tilbygning på matr. nr. 2c Fårup By, Fårup, beliggende Plantagevej 9, 8990 Fårup, Randers Kommune, til et afslag.

Miljø- og Fødevareklagenævnet beklager den lange sagsbehandlingstid.

Thomas Steensen

Stedfortrædende formand

Afgørelsen er sendt til:

Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø,
christian@halgreen.dk og dn@dn.dk

Randers Kommune, Laksetorvet 1, 8900 Randers C, sagsnr.: 12-04-2016 / 01.05.02-K08-21-15,
natur@randers.dk og martin.diwan@randers.dk

Grethe og Jørgen Solberg, Fårup Plantagevej 9, 8990 Fårup,
solberg@elromail.dk